

Bemærkninger til forslaget

Grundlovens § 31, stk. 2, foreskriver, at der skal sikres en ligelig repræsentation i folketinget af de forskellige anskuelser, som findes blandt vælgerne.

Dette vil naturligvis altid kun ske med tilnærmelse, hvilket udtrykker sig i, at der er forskelle mellem de enkelte partiers stemmetal pr. mandat. Men der er forskel på de unøjagtigheder, som skyldes rene matematiske virkninger, og de unøjagtigheder, som skyldes den bestemmelse i valgloven, der direkte tilstræber unøjagtigheder.

Ved valget den 10. januar 1984 opnåede Danmarks retsforbund tilstrækkelig mange stemmer til to mandater, mens Danmarks kommunistiske parti fik stemmer nok til ét mandat. Dertil kommer, at et antal vælgere uden tvivl har stemt på andre partier end de nævnte alene på grund af udsigten til, at disse næppe ville opnå repræsentation.

I stedet gik tre mandater til venstre, socialistisk folkeparti og venstresocialisterne, hvilket næppe er i overensstemmelse med de anskuelser, som de ikke-repræsenterede vælgere har haft, og som de måske ville have givet udtryk for, såfremt de kunne have afgivet en »sekundær stemme«.

Forslagsstillerne finder, at spærregrænsen i valgloven er udemokratisk og stridende mod grundlovens intentioner, hvorfor den foreslås afskaffet.

Forslaget indeholder endvidere en mulighed for, at forskellige partier skal kunne indgå valgfor-

bund. En sådan mulighed er naturligvis mest påtrængende, såfremt spærregrænsen bevares, ikke mindst på grund af den skitserede psykologiske virkning. Men også selv om spærregrænserne afskaffes, vil muligheden for at indgå valgforbund være relevant.

Den indebærer nemlig, at hvis et parti ikke kan gøre brug af (alle) de stemmer, som det opnår, vil sådanne »overskydende« stemmer primært komme de partier til gode, som det pågældende parti har indgået valgforbund med, og som det på denne måde har udpeget som mere nærtstående end de øvrige partier.

Muligheden for valgforbund eksisterer såvel ved valg til EF-Parlamentet som ved kommunale valg, og også ved fordeling af udvalgspladser anvender folketinget en sådan mulighed. Kun selve valget til folketinget er undtaget fra princippet om, at »nærtstående« partier kan sikre hinanden overskydende stemmer.

Forslagsstillerne finder, at muligheden for valgforbund er udtryk for en tilnærmet udgave af grundlovens bestemmelser om ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser, idet den indebærer, at de forskellige anskuelser blandt vælgerne primært kommer det parti til gode, som vælgerne stemmer på, og sekundært kommer partier til gode, som med al mulig sandsynlighed ville indgå alvorligt i vælgernes overvejelser, hvis de selv havde haft mulighed for at afgive en sekundær stemme.